

Ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից

«Աջակցություն ՀՀԳՀ-ի մշտադիտարկմանը, իրականացմանը և հաղորդակցությանը»
ENI/2023/442-873

Քաղաքականության համառոտագիր

Հետազոտական խնդրի նկարագիր. Մշտադիտարկման շրջանակում ուսումնասիրվել է ՀՀԳՀ-ի իրականացումը երիտասարդությանն առնչվող Հոդված 95-ի մասով: Մասնավորապես՝ ուսումնասիրվել են այն դրույթները, որոնք վերաբերում են քաղաքականության և երիտասարդների ու երիտասարդական աշխատողների ոչ ֆորմալ կրթության ոլորտներում համագործակցությանը ու փոխանակումներին, ինչպես նաև երիտասարդների ու երիտասարդական աշխատողների շարժունակության աջակցությանը: Մշտադիտարկման մեթոդաբանությունը ներառում է տվյալների հավաքագրում երիտասարդներից, երիտասարդական աշխատողներից, երիտասարդական քաղաքականություններ մշակողներից, դասընթացավարներից, երիտասարդական հարցերի գծով փորձագետներից, հետազոտողներից և առաջնորդներից:

Հետազոտության նպատակը: Ներկայումս Հայաստանի երիտասարդական քաղաքականությունը կարևոր փուլում է. 2025թ. մարտին երիտասարդական քաղաքականության մասին օրենքն է ընդունվել, երկիրն ակտիվորեն ներգրավված է միջազգային փոխանակման ծրագրերում, մարզերում երիտասարդական կենտրոններ են հիմնվում, և նախատեսվում է երիտասարդական ռազմավարություն մշակել: Սույն մշտադիտարկումը կարող է կարևոր տեղեկատվություն տրամադրել՝ երիտասարդների կարիքների, երիտասարդական աշխատողների կրթական կարիքների բացահայտման և երիտասարդական ռազմավարության առաջնահերթությունների սահմանման համար: ԵԽ-ի Պորտֆոլիոն Հայաստանի երիտասարդական աշխատողների կրթության համար ծառայում է թե՛ որպես ստանդարտ, թե՛ որպես ուղղորդող շրջանակ: Մշտադիտարկման հիմնական եզրակացություններն արտացոլում են, թե որքանով են Հայաստանի երիտասարդական աշխատողների համար Հայաստանում անցկացված կրթական ծրագիրը և փորձի փոխանակման այցերը համապատասխանում Պորտֆոլիոյի սկզբունքներին և տրամաբանությանը:

Հիմնական բացահայտումները: ՀՀԳՀ-ի ճանապարհային քարտեզում երիտասարդության ոլորտի համար նախատեսված միջոցառումները ներդրվել են, սակայն

հստակ ցուցիչների բացակայության պատճառով դժվար է գնահատել ՀՀԳՀ-ի իրական ազդեցությունը երիտասարդության ոլորտի վրա:

«Երիտասարդական աշխատանք» հասկացությունը և երիտասարդական աշխատողների դերը Հայաստանում ընդհանուր առմամբ համապատասխանում են եվրոպական մոտեցումներին: Հայաստանում երիտասարդական աշխատողների համար նախատեսված կրթական ծրագրերը կրում են նաև եվրոպական ստանդարտների և փորձի ազդեցությունը: Երիտասարդական աշխատողների վերապատրաստման հայաստանյան ծրագրերն արդյունավետ են փորձառու երիտասարդական աշխատողների համար, բայց դրանք սկսնակ երիտասարդական աշխատողներին երիտասարդական աշխատանքի համար պահանջվող ֆունդամենտալ գիտելիքներ չեն տալիս: Վերապատրաստման առկա մոդուլներն ուղղված են ընդհանուր հմտությունների ձևավորմանը, մինչդեռ ավելի կոնկրետ հմտությունների զարգացման համար ավելի երկարաժամկետ ուսումնական ծրագրեր են պահանջվում:

Առկա է պետական կառույցների և որոշումներ կայացնողների նկատմամբ խոր թերահավատություն և վստահության բացակայություն, ինչի մասին է վկայում երիտասարդների ցածր մասնակցությունը քաղաքական, քաղաքացիական և համայնքային գործունեությանը՝ չնայած նրանց ներգրավվածությունը խրախուսելուն ուղղված ջանքերին: Թեպետ երիտասարդական կենտրոնները տրամադրում են օգտակար ծառայություններ, ինչպիսիք են մասնագիտական խորհրդատվությունը և տնային առաջադրանքների կատարման հարցում աջակցությունը, դրանք բավարար չեն երիտասարդների ավելի լայն կարիքները, այդ թվում՝ հոգեկան առողջությանն առնչվող հարցերում աջակցության, որոշումների կայացման գործընթացներում մասնակցության և անձնային աճի հնարավորությունների հետ կապված կարիքները բավարարելու համար:

Չնայած բազմաթիվ նախաձեռնությունների և ծրագրերի առկայությանը՝ հստակ և չափելի ակնկալվող արդյունքներով ազգային միասնական երիտասարդական ռազմավարության բացակայությունը խաթարում է երիտասարդական քաղաքականության ներդրման արդյունավետությունը և համակարգումը: Դժվար է որոշել ազդեցությունը և ապահովել հաշվետվողականությունը, քանի որ չկա երիտասարդական քաղաքականության, երիտասարդական կենտրոնների և երիտասարդական աշխատողների համար

նախատեսված ծրագրերի մշտադիտարկման և գնահատման ստանդարտացված համակարգ:

Կառավարությանն ուղղված առաջարկություններ

- Համապատասխանեցնել միջնաժամկետ ծախսերը ՀԸԳՀ-ի իրականացման ճանապարհային քարտեզին: Ապահովել, որպեսզի ՀԸԳՀ-ի՝ երիտասարդական ոլորտին, հատկապես՝ կարողությունների զարգացմանը, երիտասարդական կենտրոններին և մասնակցային մեխանիզմներին առնչվող դրույթների իրականացման վերաբերյալ բյուջեի տողերը հստակորեն ներառված լինեն միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրում:
- Քննարկել և բանակցել ԵՄ կողմից երիտասարդական քաղաքականության ֆինանսավորման հնարավորությունները՝ ՀԸԳՀ համահունչ:
- Իրականացնել կարողությունների զարգացմանն ուղղված գործողություններ՝ ՀԸԳՀ-ով պահանջվող քաղաքականությունները, բարեփոխումները և կանոնակարգերն արդյունավետորեն պլանավորելու, կառավարելու, իրականացնելու, մշտադիտարկելու և գնահատելու ինստիտուցիոնալ կարողությունները բարելավելու համար: Երիտասարդական ոլորտում սա մասնավորապես վերաբերում է երիտասարդական ռազմավարության մշակմանը և երիտասարդական քաղաքականության մշտադիտարկման ու գնահատման համապարփակ համակարգի ստեղծմանը:
- Մշակել որակական և քանակական ցուցիչներ՝ երիտասարդական ոլորտում ՀԸԳՀ-ի ճանապարհային քարտեզի համար՝ ներառելով փորձի փոխանակման և կարողությունների զարգացման ծրագրերի թիվը, ինչպես նաև հիմնական որակական փոփոխությունները (ԵԽ-ի պորտֆելի թեմաներ, գիտելիքների և կարողությունների ան)。
 - երիտասարդական աշխատողների վերապատրաստման դասընթացների մասնակիցների թիվը 2021-2025 թթ.,

- երիտասարդական կենտրոններից առնվազն մեկ երիտասարդական աշխատողի մասնակցությունը կարողությունների զարգացման և փորձի փոխանակման ծրագրերին,
- բոլոր երիտասարդական կենտրոններում մասնակցային և երիտասարդների համար մատչելի մշտադիտարկման և գնահատման համակարգի հիմնում, որակական և քանակական ցուցիչների (այդ թվում՝ գիտելիքների և կարողությունների աճ, մոտիվացիայի աճ և այլն) սահմանում,
- ԵԽ-ի պորտֆոլիոյի բոլոր թեմաներին առնչվող կարողությունների զարգացմանն ուղղված նախաձեռնություններ և գիտելիքների զարգացում/խորացում՝ ապահովելու համար երիտասարդական աշխատանքի վերաբերյալ համապատասխան գիտելիքներ, երիտասարդական աշխատանքի արդյունավետ իրականացման կարողություններ, մոտեցումներ և արժեքներ; երիտասարդական աշխատողների գիտելիքների և կարողությունների աճ, վերջիններիս մասնակցությունը կարողությունների զարգացման և փորձի փոխանակման ծրագրերին,
- երիտասարդական աշխատողների կողմից իրականացված ծրագրերի և նախաձեռնությունների թվաքանակը և շրջանակը,
- ի թիվս այլ ծրագրերի՝ վերոնշյալ ծրագրերին և նախաձեռնություններին մասնակցող երիտասարդների թիվը և պրոֆիլը (բնութագիրը)
- երիտասարդական աշխատանքի ազդեցությունը երիտասարդների վրա այն համայնքներում, որոնցում երիտասարդական կենտրոններ են հիմնվել, այդ թվում՝ երիտասարդության կյանքի հիմնական փոփոխությունները:

Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությանն ուղղված առաջարկություններ

- Համապատասխանեցնել երիտասարդական աշխատողների վերապատրաստման ծրագրերը ԵԻՄ-ի պորտֆոլիոյի շրջանակին, սկսնակ և փորձառու երիտասարդական աշխատողների համար ներդնել ատեստավորման հմտահեն և մոդուլային ծրագիր, որը կհամապատասխանի ԵԻՄ-ի Երիտասարդական աշխատանքի պորտֆելին, ներառել մենթորության և փորձահեն ուսումնառության բաղադրիչներ:
- Իրականացնել հետազոտություններ և սահմանել փորձի փոխանակման և ուսումնական այցերի այնպիսի թեմաների ու թեմատիկ ոլորտների հստակ շրջանակ, ինչպիսիք են երիտասարդական կենտրոնների որակական ստանդարտները, երիտասարդության և համայնքի կարիքները, հոգեկան առողջությունը և ինքնախնամքը, հուզական ինտելեկտը, ինքնաբացահայտումը, երիտասարդական աշխատանքի մասին ֆունդամենտալ գիտելիքները, երիտասարդական աշխատանքի ճանաչումը որպես մասնագիտություն, նորագույն տեխնոլոգիաները, արհեստական բանականությունը և երիտասարդների հետ աշխատանքը, Երիտասարդական աշխատողների ասոցիացիայի հիմնումը:
- Յուրաքանչյուր ուսումնական այցի համար մշակել հստակ ուսումնական պլան, ներառյալ՝ մասնակիցների նախնական և հետագա գնահատումները:
- Սահմանել երիտասարդական աշխատանքի և երիտասարդական կենտրոնների ազգային հավատարմագրման պահանջները և որակի ստանդարտները, ապահովել, որպեսզի կենտրոնները մատուցեն այնպիսի ծառայությունների ամբողջական շղթա, ինչպիսիք են մասնագիտական կողմնորոշումը, քաղաքացիական կրթությանը և հոգեկան առողջությանն առնչվող ծառայությունները՝ ի լրումն տնային աշխատանքի կատարման գործում աջակցության ծառայությանը:
- Մշակել երիտասարդական ռազմավարություն՝ որակյալ երիտասարդական քաղաքականության 8 ստանդարտների հիման վրա, մշակել երիտասարդական ծրագրերի և քաղաքականությունների մասնակցային և երիտասարդների համար մատչելի մշտադիտարկման և գնահատման համակարգ:
- Ստեղծել թվային ռեսուրսների կենտրոններ, երիտասարդական աշխատողների համար էլեկտրոնային ուսումնառության և երիտասարդների ներգրավվածությանն ուղղված

առցանց հարթակներ, որոնք հասանելի կլինեն անապահով և գյուղական երիտասարդական խմբերին:

Երիտասարդական աշխատողներին ուղղված առաջարկություններ

- Մշակել ուսումնական այցերի և փոխանակման ծրագրերի պլան, որում կուրվագծվեն հայաստանյան փորձի ներկայացման և եվրոպական պրակտիկաներից սովորելու հիմնական կետերը:
- Ներգրավել երիտասարդներին երիտասարդական ծրագրերի և քաղաքականությունների մշտադիտարկման ու գնահատման գործում՝ նրանց շրջանում խթանելով սեփականատիրական զգացումը և շահառուների առջև հաշվետվողականությունը:

Գրականության ցանկ

1. Երիտասարդական աշխատանքի հմտություն, <https://www.coe.int/en/web/youth-portfolio/youth-work-competence>.
2. Երիտասարդական աշխատողների կրթությունը Եվրոպայում. Զաղաքականություններ, կառույցներ, պրակտիկաներ, Երիտասարդության գիտելիքների գիրք 26, Եվրոպայի Խորհուրդ և Եվրոպական Հանձնաժողով, 2020 թ. ապրիլ
3. Երիտասարդական աշխատանքի և երիտասարդական աշխատողի վերապատրաստման ուղեցույց, Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, 2022 թ., <https://escs.am/files/files/2023-03-07/72fa538a5aba35a5492e1204f1505cb7.pdf>.
4. Երիտասարդական աշխատանքը Արևելյան Եվրոպայում: իրողություններ, տեսանկյուններ և ոգեշնչող նախաձեռնություններ, 2020 թ., Երիտասարդական գործընկերություն

Հեղինակ՝ Մարինա Գալստյան | galstyanmarina@gmail.com

Սույն հրապարակումը պատրաստվել է Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ: Դրա բովանդակության պատասխանատվությունը կրում է բացառապես հեղինակը՝ Մարինա Գալստյանը, եւ պարտադիր չէ, որ այն արտահայտի Եվրոպական միության տեսակետները: